

YERÜSTÜ SU KÜTLELERİ İÇİN ÇEVRESEL HEDEFLERİN BELİRLENMESİNE İLİŞKİN TEBLİĞ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 –(1) Bu Tebliğin amacı; kıyı ve geçiş suları da dahil olmak üzere bütün yerüstü su kütlelerinin iyi duruma ulaşabilmesi için sağlanması gereken çevresel hedeflerin belirlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, açık deniz haricindeki kıyı ve geçiş suları da dahil olmak üzere bütün yerüstü sularını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 –(1) Bu Tebliğ, 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 410 uncu ve 421 inci maddeleri ile 30/11/2012 tarihli ve 28483 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliğinin 9 uncu ve 20 nci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Arka plan konsantrasyonu (AP): Bir maddenin, insan faaliyetleri sonucu bozulmamış veya ihmal edilebilir ölçüde bozulmuş su kütlelerindeki konsantrasyonunu,
- b) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- c) Belirli kirletici: Su kütlelerine, kalitesini olumsuz yönde etkileyebilecek miktarda deşarj edilen ve yerüstü su kütlelerinin iyi ekolojik duruma ulaşması için çevresel kalite standardı belirlenmiş olan ve Yönetmeliğin Ek-5 Tablo 4’ünde listelenen madde veya madde gruplarını,
- ç) Büyük ölçüde değiştirilmiş su kütleleri: İnsan faaliyetlerinin yol açtığı fiziksel değişikliklerin bir sonucu olarak özellik bakımından önemli ölçüde değiştirilmiş yerüstü su kütlelerini,
- d) Çevresel hedef (ÇH): Bir su kütlelerindeki sucul canlıların en yüksek mertebeye korunması için kimyasal ve ekolojik açıdan su kütlelerinin ulaşabileceği en iyi su durumunu,
- e) Çevresel kalite standardı (ÇKS): Belli bir kirleticinin ya da kirletici gruplarının suda, dip çökeltisinde veya biyotada insan sağlığı ve çevreyi korumak için aşmaması gereken konsantrasyonları,
- f) Çok iyi ekolojik durum: Bir su kütlelerinde izlenen biyolojik, fiziko-kimyasal, genel kimyasal, belirli kirleticiler ve hidromorfolojik kalite bileşenlerinde, referans şarta eşdeğer veya çok az değişikliğe uğramış su durumunu,
- g) Doğal su kütleleri: Değişikliğe uğramamış veya tabii durumundan çok az değişikliğe uğramış su kütlelerini,
- ğ) Geçiş suları: Nehir ağzları civarındaki, kıyı sularına yakın olmaları ve aynı zamanda tatlı su akıntılarında önemli ölçüde etkilenmeleri neticesinde kısmen tuzlu olma özelliğine sahip yerüstü su kütlelerini,
- h) İyi ekolojik durum: Bir su kütlelerinde izlenen biyolojik, fiziko-kimyasal, genel kimyasal, belirli kirleticiler ve hidromorfolojik kalite bileşenlerinin, referans şartlardan az oranda sapma göstermesi durumunu,
- ı) İyi ekolojik potansiyel: Büyük ölçüde değiştirilmiş veya yapay su kütleleri için biyolojik, fiziko-kimyasal, genel kimyasal, belirli kirleticiler ve hidromorfolojik kalite bileşenleri açısından ulaşılacak iyi durumu,
- i) İyi kimyasal durum: Bir su kütlelerinde öncelikli maddeler ve diğer tehlikeli maddeler açısından çevresel kalite standartlarının sağlanması durumu,
- j) Kıyı suları: Türkiye kıyılarının en dış uç noktalarından çizilen düz esas hattan itibaren deniz tarafına doğru bir deniz mili (1852 m) mesafeye kadar uzanan suları ve bunların deniz tabanı ve altını,
- k) Maksimum ekolojik potansiyel: Büyük ölçüde değiştirilmiş ve yapay su kütlelerinin, en yakın karşılaştırılabilir doğal su kütleleri tipi esas alınarak, ekolojik açıdan sahip olabilecekleri en iyi potansiyeli,
- l) Orta ekolojik durum: Bir su kütlelerinde izlenen biyolojik, fiziko-kimyasal, genel kimyasal, belirli kirleticiler ve hidromorfolojik kalite bileşenlerinin, referans şartlardan orta düzeyde sapma göstermesi durumunu,
- m) Orta ekolojik potansiyel: Büyük ölçüde değiştirilmiş veya yapay su kütleleri için biyolojik, fiziko-kimyasal, genel kimyasal, belirli kirleticiler ve hidromorfolojik kalite bileşenleri açısından ulaşılacak orta durumunu,
- n) Öncelikli maddeler: Yönetmeliğin Ek-5 Tablo 5’inde listelenen madde ve madde gruplarını,
- o) Referans şart: Her bir su kütleleri tipi için tahrip edilmemiş durumu ve ekolojik kalite oranı ölçeğinde çok iyi veya tabii durumdan çok az sapma gösteren su durumunu,
- ö) Su kütleleri: Bir akarsu, nehir, kanal, göl, rezervuar, geçiş suyu veya kıyı suyunun tamamı ya da bir kısmını kapsayan ve kendi içinde benzer özellikler gösteren yönetim birimini,
- p) Yapay su kütleleri: Daha önce doğal olarak mevcut olmayan ve insan faaliyeti sonucu ortaya çıkan yerüstü su kütlelerini,
- r) Yerüstü suları: Yeraltı suları haricindeki bütün iç sular, geçiş suları ve kıyı sularını,
- s) Yönetmelik: 30/11/2012 tarihli ve 28483 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliğini,

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

İlke ve esaslar

MADDE 5 –(1) Doğal su kütleleri için iyi ekolojik ve iyi kimyasal duruma, büyük ölçüde değiştirilmiş ve yapay su kütleleri için ise iyi ekolojik potansiyel ve iyi kimyasal duruma ulaşmak esastır.

(2) Çevresel hedeflerin sağlanması amacıyla, yerüstü sularının kalitesinde kötüleşmenin olmaması ve tüm su kütlelerinin korunması ile iyileştirilmesine yönelik tedbirlerin alınması esastır.

(3) Çevresel hedefler belirlenirken su kütlelerinin farklı kullanım ve koruma statüleri dikkate alınır. Aynı su kütlelerinde birden fazla çevresel hedefin bulunması durumunda en kısıtlayıcı olan çevresel hedefe uyulur.

Muafiyetler

MADDE 6 –(1) Çevresel hedeflerin belirlenmesinin ardından öncelikle mevcut durum ortaya konulur ve belirlenen çevresel hedeflere ulaşılabilmesi amacıyla gerekli tedbirler alınır. Tedbirler belirlenirken, öncelikle teknik açıdan daha sonra da ekonomik açıdan uygulanabilirlikleri değerlendirilir. Tedbirler uygulanmasına rağmen istenilen çevresel hedeflere ulaşılamaması durumunda, gerekçeler detaylı olarak hazırlanır ve muafiyetlerden faydalanılır.

(2) Aşamalı olarak uygulamaya alınan tedbirler sonucunda çevresel hedeflere ulaşılamaması durumunda, hedefe ulaşma tarihi ötelenir ve/veya tedbirlerde değişiklik yapılır.

(3) Çevresel hedeflerin sağlanacağı son tarihin ötelenmesine rağmen iyi duruma ulaşılamaması durumunda daha düşük hedefler koyulabilir.

(4) Mücbir sebepler, kazalar ya da doğal sebeplerden (aşırı yağış sebebiyle oluşan taşkın, kuraklık gibi afetler) dolayı su kütlesinin durumunda geçici bozulma kabul edilir ve koşullar elverir elvermez iyi duruma ulaşılır.

(5) Ülke menfaatleri gözetilerek gerçekleştirilen yeni sürdürülebilir antropojenik kaynaklı faaliyetlerin ya da yerüstü su kütlesinin fiziksel özelliklerindeki yeni değişikliklerin sonucu olarak çevresel hedefin sağlanamaması ya da durumunun çok iyi durumdan iyi duruma gerilemesi kabul edilebilir.

(6) Çevresel hedeflerin karşılanamama durumlarına yönelik muafiyetler Bakanlıkça değerlendirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Su Kalitesi Durumunun Belirlenmesi

Ekolojik durum ve ekolojik potansiyel değerlendirilmesi

MADDE 7 –(1) Doğal su kütleleri için iyi ekolojik duruma, büyük ölçüde değiştirilmiş ve yapay su kütleleri için iyi ekolojik potansiyele ulaşılması sağlanır.

(2) Doğal su kütlelerinin ekolojik durumu biyolojik, hidromorfolojik, genel kimyasal ve fiziko-kimyasal kalite bileşenleri ile belirli kirleticiler dikkate alınarak belirlenir. Ekolojik durum “Çok İyi”, “İyi”, “Orta”, “Zayıf” ve “Kötü” olmak üzere beş sınıfta değerlendirilir.

(3) Büyük ölçüde değiştirilmiş ve yapay su kütlelerinin ekolojik potansiyeli biyolojik, hidromorfolojik ve genel kimyasal ve fiziko-kimyasal kalite bileşenleri ile belirli kirleticiler dikkate alınarak belirlenir. Ekolojik potansiyel değerlendirmesinde “Çok İyi” ve “İyi” ekolojik potansiyel sınıfları birleştirilerek “İyi ve üzeri” olarak raporlanır. Bu durumda, ekolojik potansiyel için “İyi ve üzeri”, “Orta”, “Zayıf” ve “Kötü” olmak üzere dört sınıfta değerlendirilir.

(4) Su kütlelerinin ekolojik durumu ve ekolojik potansiyeli belirlenirken, biyolojik durumun her bir biyolojik kalite bileşeni su kategorisine bağlı olarak Bakanlıkça önerilen indeksler kullanılarak değerlendirilir, hidromorfolojik durum ise Bakanlıkça belirlenen indeksler kullanılarak değerlendirilir. Biyolojik kalite bileşenleri için değerlendirme “Çok İyi”, “İyi”, “Orta”, “Zayıf” ve “Kötü” olmak üzere beş sınıfta yapılır. Hidromorfolojik kalite bileşenleri “Çok İyi” ve “İyi” olmak üzere iki sınıfta değerlendirilir. Ekolojik durum ve potansiyel değerlendirmesinde hidromorfolojik kalite bileşenleri sadece çok iyi durum sınıfı veya maksimum ekolojik potansiyel sınıfı değerlendirilmesinde esas alınır.

(5) Genel kimyasal ve fiziko-kimyasal kalite bileşenleri için izleme sonuçları Yönetmeliğin Ek-5 Tablo 2 ve Tablo 3’üne göre değerlendirilir. Genel kimyasal ve fiziko-kimyasal kalite bileşenleri için değerlendirme “Çok İyi”, “İyi” ve “Orta” olmak üzere üç sınıfta yapılır. Ekolojik durum ve ekolojik potansiyel tespitinde, aynı Yönetmeliğin Ek-5 Tablo 2 ve Tablo 3’ünde yer alan Sınıf I sınır değerleri “Çok İyi” sınıfa, Sınıf II sınır değerleri “İyi” sınıfa, Sınıf III ve Sınıf IV sınır değerleri ise “Orta” sınıfa tekabül eder.

(6) Bir su kütlesinde belirli kirleticilere ait izleme sonuçları Yönetmeliğin Ek-5 Tablo 4’üne göre değerlendirilir. Değerlendirme sonucunda herhangi bir parametrenin çevresel kalite standartlarını aştığı durumda “Orta”, aşmadığı durumda ise “Çok İyi/İyi” durum olarak değerlendirilir.

(7) Ekolojik durum ve ekolojik potansiyel belirlenirken bu Tebliğin Ek-1 Tablo 1’i dikkate alınır ve biri kötüyse hepsi kötü prensibi uygulanır.

Kimyasal durum değerlendirilmesi

MADDE 8 – (1) Doğal, büyük ölçüde değiştirilmiş ve yapay su kütlelerinin kimyasal durumu öncelikli maddeler dikkate alınarak belirlenir.

(2) Bir su kütlesinde öncelikli maddelere ait izleme sonuçları Yönetmeliğin Ek-5 Tablo 5’ine göre değerlendirilir. Değerlendirme sonucunda herhangi bir parametrenin çevresel kalite standartlarını aştığı durumda nihai kimyasal durum “Orta”, aşmadığı durumda ise “Çok İyi/İyi” olarak değerlendirilir.

Nihai durum değerlendirilmesi

MADDE 9 –(1) Su kütlesinin nihai sınıfı, ekolojik ve kimyasal durumlarının birlikte değerlendirilmesi neticesinde tespit edilir. Sınıf tespitinde belirleyici olan ekolojik durumdur.

Çevresel hedefler

MADDE 10 –(1) Doğal bir su kütlesi için belirlenen ekolojik durum sınıfının “Çok İyi” veya “İyi” ve kimyasal durum sınıfının “Çok İyi/İyi” olması halinde çevresel hedeflere ulaşılmış sayılır.

(2) Büyük ölçüde değiştirilmiş veya yapay bir su kütlesi için belirlenen ekolojik potansiyelin “İyi ve üzeri” ve kimyasal durum sınıfının “Çok İyi/İyi” olması halinde çevresel hedeflere ulaşılmış sayılır.

(3) Belirli kirleticiler ve öncelikli maddeler içerisinde yer alan yarı metal ve metal parametreleri için arka plan konsantrasyonu, o su kütlesini etkileyen alanın jeolojik formasyonu dikkate alınarak belirlenir. Bu parametreler için arka plan konsantrasyonları dikkate alınarak çevresel hedef aşağıdaki şekilde belirlenir:

a) Arka plan konsantrasyonu çevresel kalite standardından düşükse, çevresel hedef çevresel kalite standardına eşittir ($AP < \text{ÇKS} \rightarrow \text{ÇH} = \text{ÇKS}$).

b) Arka plan konsantrasyonu çevresel kalite standardına eşit veya çevresel kalite standardından yüksekse, çevresel hedef çevresel kalite standardı ile arka plan konsantrasyonunun toplamına eşittir ($AP \geq \text{ÇKS} \rightarrow \text{ÇH} = \text{ÇKS} + AP$).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 11 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

Eki için tıklayınız.